

aanlijheid Gods door die uitdrukking feitelijk veronper-
zaamlijkt. En de drie ikken worden versakelijkt, 'verding-
licht' (1927-28, blz. 16, 17.)

„De taal” — aldus Prof. Hepp — „laat ons hier in den
steek: woorden zijn hier niet anders dan signa, heenwijzen-
zen, benaderingen.” (1927-28, blz. 27.)

3) Op de plaats, waar ik schrijf, kan ik niet precies de
plaats aangeven waar Dr. Bavinck dit schrijft. Desverlangd kan
ik wel die plaats later aangeven. De aanhaling zelve is
letterlijk.

4) Hoe Prof. Hepp zelf over de waarde der overgeleverde
termen denkt, leert volgend gedeelte uit het „dictaat” 1927-28,
blz. 27-28:

„De taal laat ons hier in den steek, woorden zijn hier
niet anders dan signa, heenwijzen, benaderingen. Beter
nog dan door de taal, waaraan in den laatste tijd een sterk
overdreven betekenis wordt toegekend, zonder welke men
naar men meent, bij een mensch van geen bewustheid kan
spreken, welke men zelfs tot een norm van waarheid promo-
veert, kan men door de intuïtie iets verstaan van de open-
baring der ontologische triniteit. Wanneer de God-lievende,
God-zoekende, God-vreemde over God wil spreken in zijn
triniteit, dan zou hij willen, dat hij zich hier kon uiten in
Lieder olme Worte.

Wij moeten ons echter bewust blijven, dat de dogmatiek
dit nooit kan verhelderen. Dit is wel niet bepaald vleied
voor haar; toch is dit een conditio sine qua non voor alle
beoefenaars van de dogmatiek. Zij heeft inzonderheid bij de
triniteit de aanvulling noodig van de mystiek. Zelf mag zij
die mystiek niet scheppen. Mystiek is nooit vrucht van
wetenschap, maar van de door de majesteit Gods geboiede,
innerlijke persoonlijkheid. Gaat die mystiek woorden ge-
bruiken, dan is het nooit verder dan de dogmatiek te brengen;
dan is er gevaar om de ervaring te prefereeren boven de
openbaring; dan moet zij altijd in zuiverheid voor de dog-
matiek onderdoen. De dogmatiek moet haar grenzen kennen,
doch de mystiek evenzeer. De dogmatiek moet dan ook van
tijd tot tijd, ofschoon niet op elke pagina, naar haar com-
plement, de mystiek heenwijzen. Die beide, dogmatiek en
mystiek in zich vereenigt, die zal, zonder steeds de correcte
termen te vinden achter het gebrekkige vinden de levende
triniteit Gods.”

Tot zoover.

In bovenstaande woorden proeft de deskundige lezer een
aanzienend woord aan het adres van Prof. Haitjema. Ik ben
er blij om. Maar tegen deze waardeering van intuïtie en mys-
tiek heb ik zelf eveneens bezwaar. Ik zou dit citaat uit de
(niet letterlijke, en dus niet in finesse voor Prof. Hepp's
verantwoordelijkheid), dictaten niet hebben afgedrukt, indien
niet ook op andere plaatsen Prof. Hepp over intuïtie en mys-
tiek in gelijken zin gesproken had. Prof. Hepp is zelf de
vader van heel wat nieuwe termen, b.v. als de Zoon heet de
zelfobjectivatie en de Geest de zelfsubjectivatie Gods. We
kijken bij zulke „oorspronkelijkheden” maar eens belangstel-
lend toe. Maar we verklaren thans, dat het ons een mysterie
is, hoe dit alles kan worden opgenomen in het één borduur-
werk van een zichzelf getrouw blijvend persoonsbegrip. En
wij zijn al weer verbaasd, dat aan dezelfde universiteit, waar
men reeds jaren lang aan alle domines zulke opvattingen
bijbrengt, Prof. Vollenhoven zóó wordt bemoeilijkt vanwege
„oorspronkelijkheidsziekte” en erger!

K. S.

De C.D.U. volgt N.S.B.-methoden.

Het Tweede Kamerlid voor de C.D.U., de heer H. van
Houten, heeft een nieuwe brochure geschreven, onder
den titel: „Kent gij de C.D.U.?” (Uitgave brochurefonds
C.D.U., 31 pag.) Met deze brochure wordt op het oog-
blik ijerig gecolporteed op vergaderingen, waar pro-
paganda gemaakt wordt voor de beginselen van deze
organisatie. Het geschrift werd geschreven eenigen tijd,
nadat de devaluatie een feit geworden was (zie pag. 20).
Dus ook nadat de beslissingen van de Generale Synode
der Geref. Kerken bekend waren geworden, en de Bro-
chure: „Geen Duimbreed” van Prof. Dr K. Schilder, ge-
publiceerd was.

Het is duidelijk te merken, dat de nieuwe brochure

van de C.D.U. ernstig rekening houdt met de bezwaren,
die, vooral in laatstgenoemd geschrift, tegen de be-
ginselverklaring werden ontwikkeld.

Op pag. 67 van: „Geen Duimbreed” schrijft Prof.
Schilder bij de bespreking van de beginselverklaring
van de C.D.U.:

„Van de Schrift, als in den tijd hanteerbaren „regel
en richtsnoer” is derhalve geen sprake; al wat de
Geref. belijdenisschriften over de Schrift zeggen, blijft
buiten beschouwing. En dit maakt de opzettelijke aan-
haling van Matt. 22:37-40 — zie de beginselverkla-
ring — minder betekenisvol dan ze schijnt. Christus
zelf toch gaf niet alleen in bedoelde bijbelplaats deze
„hoofdsom” der wet, doch eerde ook als Gods Woord
en als hanteerbaren regel en richtsnoer de bijbel-
boeken, d.w.z. „wet en profeten” zelf.”

Nadat de heer van Houten nu geklaagd heeft in zijn
geschrift over „misverstand omtrent de C.D.U.” over
„verdachtmaking” over de „absoluut verkeerde voorstel-
ling van doel en streven” gaat hij als volgt verder —
pag. 1 —:

„Voor ons C.D.U.-ers staat het onwettelijk vast, dat
de Heilige Schrift „richtsnoer” moet zijn voor onze
politieke actie; dat het Christendom zijn stempel be-
hoort te zetten op de maatschappelijke en staatkun-
dige verhoudingen; dat onze samenleving getoetst
moet worden aan de normen van Gods Woord en Wet.”

Deze woorden zullen, evenals meerdere in dit geschrift,
wel geschreven zijn om de bezwaren van Geref. zijde
ingebracht tegen de C.D.U. weg te nemen. Toch kunnen
wij ons over deze uittaling niet verblijden. Ze is n.l.
geen blijk van „bekeering”. Verderop in deze brochure
wordt op de bekende manier geroepen om een „christe-
lijker samenleving”, „rechtvaardige crisisspolitiek” en
„nationale ontwapening”. En op de laatste pagina — 31 —
wordt de beginselverklaring ongewijzigd afgedrukt!

Als nu de Heilige Schrift inderdaad richtsnoer moet
zijn voor de politieke actie, zou het dan niet goed zijn
als dit in de beginselverklaring werd uitgedrukt? En
— wij vragen slechts — zou het dan niet gewenscht
zijn, dat zoo spoedig mogelijk een algemeene vergade-
ring bijeen geroepen werd om de „slappe” uitdrukkin-
gen van de beginselverklaring te vervangen door meer
positieve?

Thans kunnen wij van principiële koerswijziging
niet spreken. Op pag. 1 is de Heilige Schrift „richtsnoer”
en op pag. 31, in de beginselverklaring, is nog de oude
formule: dat de bijbel de weg wijst... enz.

Is hier de N.S.B. niet gelimiteerd? Toen de klachten
over brochure 3 van de N.S.B. te luid werden, werd ze
eenvoudig ingetrokken en vervangen door een meer
„christelijk” getinte brochure 5.

De C.D.U. gaat denzelfden weg op. De beginsel-
verklaring is niet gewijzigd, maar ze is „gereformeerder”
uitgelegd in een nieuwe brochure!

Wie moet zich hier laten vangen?

H.K.

H. M.

1 April nadert!

Wie zou de meeste abonnees hebben aange-
bracht en dus de veroveraar der 3 deelen
„Christus in Zijn lijden” van Prof. Dr K.
Schilder zijn?

dat niet alle mensen, die zich bij de Joden tot
Messias-koning wilden opwerpen, als staatsgevaar-
lijke lieden waren te beschouwen. Want de ro-
meinsche koloniale politiek maakte scherp onder-
scheid. Alleen staatkundige motieven maken
een mensch tot een tegenspreker van den keizer.
Tot iemand, die aanspraak maakt op de keizer-
lijke eere. Religieuze motieven echter niet!

Het blijkt nu aan Pilatus, dat het bij de Joden
geheel anders gesteld is. Dat dezen dat scherpe
onderscheid niet maken.

Wat zij beweren: binnen de grenzen van ons
land, en gezien de zeden en gewoonten bij ons
volk, gehoord de welten van ons staatsbestel, lig-
gen de zaken toch anders. En dan kunnen wij dat
scherpe onderscheid absoluut niet maken.

Ieder mensch, die zich als Messias-koning op-
werpt, het moge dan zijn door staatkundige of
door religieuze motieven bewogen, dat doet er
niet toe, zoo'n mensch verzet zich tegen de heers-
chappij van den keizer.

En dat komt nu daarvandaan, dat de Messias-
koning bij ons tevens Zoon van God is.

Nu, en daarom ging het immers in het tweede
proces voor Pilatus? Naar de Joden nu aan den
stadhouder mededeelen, kan het absoluut niet sa-
mengaen, dat een Messias-koning zich Zoon Gods
noemt en tevens het romeinsche gezag erkent.

Natuurlijk zullen de Joden dit wel nader aan
Pilatus uitgelegd hebben. Zij hebben gezegd: Bij
ons neemt de Messias-koning de eerste plaats in,
zelfs vóór den keizer van Rome.

En zietdaar nu de tegenstelling tusschen den
keizer van Rome en den koning der Joden. Het
is voor ons Joden of de één, of de ander; of
Jezus Christus, of de caesar.

En dat nu is het merkwaardige:

In het eerste proces valt de beslissing, wanneer
de keuze gaat tusschen Jezus Barabbas en Jezus
de Christus.

In dit tweede proces valt de beslissing, wanneer
de keuze gaat tusschen Rome's keizer en Israëls
koning!

Weer staat Jezus op een tweetal. En nu met

GEESTELIJKE ADVIEZEN

(Alle inzendingen, deze rubriek betreffende, aan
Ds D. van Dijk, Akkerstraat 26, Groningen.)

Mag ik gelooven?

In den strijd over geloofsverzekerdheid en zelf-
beproeving heb ik telkens tegen de mijns inziens
verkeerde manier van zelfonderzoek ook dit be-
zwaar ingebracht:

Wanneer een mensch, eer hij volkomen rust in
het heil des Heeren, in Christus, uit de vruchten
de echtheid zijns geloofs wil hebben gezien,
dan zondigt hij daardoor tegen het verbond, dat
God met Zijn volk heeft opgericht.

Immers, in dat verbond geeft God allen bonde-
lingen de belofte des heils. Hij zegt: „Ik neem u
aan tot Mijn kind; Ik geef u vergeving der
zonden”.

Krachtens dat verbond behoeft een bondeling
dus nooit te vragen: „mag ik mij het heil, de
vergeving der zonden, het kindschap wel toe-
eigenen?”

De bondeling, die deze vraag stelt, trekt daar-
door, zij het ook onbewust, de belofte Gods in
twijfel.

Daartegen nu voert men telkens weer aan: „dat
is niet juist; de mensch, die aldus zichzelf onder-
zoekt, vraagt niet: mag ik wel gelooven? maar:
„geloof ik wel?”

Zoo redeneert b.v. Prof. Ridderbos in zijn artikel
over deze quaestie in het Gereformeerd Theolo-
gisch Tijdschrift.

Hij zegt: „Dat ik mag gelooven bewijst nog niet,
dat ik inderdaad geloof. Voor de vraag hier-
naar blijft dus plaats, en daar alle weldaden
des verbonds aan het geloof verbonden zijn, blijft
er in dezen zin ook plaats voor de vraag, of ik
van mijzelf mag aannemen, dat ik door het geloof
metterdaad aan die weldaden deel heb”.

Dr Impeta spreekt in dezen zelfden zin. Hij zegt:
„Ieder, die tot Christus vlucht, mag en moet
gelooven, dat Christus hem zal aannemen, ont-
vangen, immers: geenszins uitwerpen”.

De vraag is niet (volgens ons) „mag ik wel
gelooven?”

Men moet mij niet iets in de schoenen schuiven.

De vraag is voor den hypocriet: „geloof ik wel
metterdaad?” Antwoord moet luiden, naar waar-
heid: „neen”.

De vraag is voor den geestelijken tobber: „ge-
loof ik of geloof ik niet? Mag ik gelooven dat ik
geloof?”

Dat is heel iets anders dan: „mag ik gelooven?”

Tot zoover Dr Impeta.

Ds de Bondt in het Kerkblad voor de Gerefor-
meerde Kerken van 's Gravenhage, sluit zich hier-
bij aan en zegt: „Het is voor mij een raadsel, hoe
Ds van Dijk deze vragen nog met elkander ver-
warren kan”.

...

niemand minder dan den keizer. Ja, de tegen-
stelling ligt nog dieper: Hier staat de mensch-god
tegenover den Godmensch; den vergoddelijkt
caesar tegenover God geopenbaard in het vleesch.

En gelijk de Joden eerst hebben gekozen voor
Barabbas, zoo kiezen zij nu voor den keizer boven
Jezus.

In het eerste proces stelt Pilatus het volk voor
de keuze. En nu stelt het volk Pilatus voor de
keuze. Maar beide malen valt de keuze uit ten
nadeele van Jezus Christus. Zoo is het nu den
stadhouder duidelijk, dat naar der Joden uitleg
Jezus van Nazareth schuldig staat aan hoogver-
raad. Iedere Messias-koning der Joden is als een
rebel te beschouwen. En daarom acht hij langer
onderzoek overbodig. Jezus zal sterven aan het
kruis.

VI. Vonnis van het tweede proces. Joh.
19:13-15. Pilatus zet zich nu officieel op den
rechterstoel. Dat was de formaliteit, die de stad-
houder ambtelijk had te vervullen.

Wij moeten aan deze rechterlijke daad van Pilatus
goed onze aandacht besteden. We zagen immers
den vorigen keer hoe hij aan de Joden advies
had gegeven om den Nazarener langs juridischen
weg toch nog aan het kruis te krijgen. De Joden
hebben dien weg bewandeld. Ze kwamen officieel
met een vonnis waarop zij goedkeuring van Pilatus
vragen.

Nu zal Pilatus dan dat vonnis der Joden be-
krachtigen. Vandaar zijn plechtig gaan zitten op
den rechterstoel. Hij zal nu vonniswijzen gaan.
En daarna dat vonnis laten voltrekken. Nu neemt
Pilatus ook formeel de aanklacht der Joden over
en alle voor hun aanklacht bijeengeraapte be-
wijzen. En nu noemt hij nog eens uitdrukkelijk alle
punten in dit tweede proces waarop het aankomt.
Hij laat de Sanhedristen bevestigen, dat hij de
juiste verklaring van alle zaken gegeven heeft.
„Ziet uw Messias-koning!” zegt Pilatus. Ge hebt
Hem als zoodanig aangeklaagd, omdat Hij tevens
den naam van Zoon Gods dragen wil? Is dat zijn
schuld? Is zoo de toedracht der feiten?

POPULAIR-WETEN- ISCHAPPELIJKE SCHIENEN

„Het Proces tegen Jezus van Nazareth”.

VII.

Het Tweede Proces voor Pilatus.

We zijn op het keerpunt in het geding van Jezus
Christus. En zeer opmerkelijk is het nu, dat de be-
slissing weer valt bij de verscherping der aan-
klacht door de Joden.

V. De aanklacht verscherpt. Joh. 19:12b.

Want zij beweren nu: „Indien gij dezen loslaat,
zoo zijt gij des keizers vriend niet; ieder, die zich
zelven koning maakt, wedersprekt den keizer”.
Het is wonderlijk, hoe vlug de stadhouder nu zijn
handen van Jezus aftrekt en op den rechterstoel
plaats neemt om vonnis te wijzen. Wat kan hem
daartoe toch zoo haastig bewogen hebben? Was
hij soms bang, dat de Joden in hooger beroep
zouden gaan bij den keizer? Welneen! Trouwens
wanneer de Joden hem daarmee hadden willen
bang maken, dan hadden zij wijzer gedaan er
juist over te zwijgen. Een gewaarschuwd man
geldt voor twee. Trouwens, wat had Pilatus te
vreezen van een zaak in hooger beroep? Heeft de
stadhouder Festus later den apostel Paulus niet
alle mogelijke medewerking verleend toen deze
zich op den keizer beriep? Alleen had Pilatus
dan een brief moeten schrijven waarin de heele
zaak van den Nazarener uitvoerig werd toegelicht.

Neen, Pilatus wist waar hij aan toe was toen
hij van de Joden den grond van hun hooger be-
roep hoorde: „Een ieder, die zichzelf tot Messias-
koning maakt, protesteert tegen den keizer; of:
maakt aanspraak op keizerlijke eer”. En toen
hoorde hij hoe de nadruk viel op „een ieder”.

Immers tot nu toe was het Pilatus voorgekomen,

Ik hoop-
ten, dat
warring ge-
hier van
sproken.

Natuurlijk
als men z-
kerheid
heid om

Natuurlijk
als men z-
ken tot d-
rusten; wi-
loof, waar-
echt is”.

Heusch-
Wat was

deze twe-
maar was
practijk va-
dat men d-
weg altijd

Laten we
een tobber

Dat is e-
deelhebb-
der zonde

Hij zou
Maar hij

Waarom
Omdat

Gods bel-
Zoo kom

in Christu-
Men mo

halen.

Ieder, di-
zielen, we-

hierop uit-
eigenen?”

En, ik a-
gemeente

Wie me-
en mag t-

éene: „gij
God reikt

Men ma-
de vraag:

tekort doe-
soonlijk, i-

ik geef he-

Dat en

anderen t-

enkel te

den aard

rekenscha-

Laat ik

Prof. Rid-

niet aan c-

schen heb-

men zoo l-

bos aarzel-

nota bene

verwerpt

heid” en e-

Maar zij

Hem”. Da

begrepen

moet Hij

Pilatus:

kruisigen?

ik uw Me-

En toen h-

geantwoor-

den keizer

wij slecht

gehoord u

klacht ges-

onze Mes-

aan het k-

keizer als

Zoo vel-

23:24. „E-

uit) dat h-

VII. Be-

ken. Joh.

levering v-

peleton pl-

en de hoo-

cutie, zeg-

blik ligt

den veroc-

die dan o-

VIII. H-

De evange-

naar de p-

hiervan.

Het spr-

berustte l-

houder, l-

Matth. ter

(27:26):

zijn dan o-

geeseld he-

te hebben

opmerking

tende, bev-

MEZEN

treffende, aan
(Groningen.)

erdheid en zelf-
le mijns inziens
sek ook dit be-

alkomen rust in
uit de vruchten
hebben gezien,
et verbond, dat
dit.
od allen bonde-
gt: „Ik neem u
vergeving der

een bondeling
ij het heil, de
schap wel toe-

leit, trekt daar-
belofte Gods in

weer aan: „dat
zichzelf onder-
eloooven? maar:

as in zijn artikel
meerd Theolo-

ewijst nog niet,
e vraag hier-
alle weldaden

enden zijn, blijft
de vraag, of ik
door het geloof
el heb?

en zin. Hij zegt:
mag en moet
aannemen, ont-
pen?

s) „mag ik wel

oenen schuiven
geloof ik wel
len, naar waar-

en tobber: „ge-
gelooven dat ik

g ik gelooven?

oor de Gerefor-
sluit zich hier-
pen raadsel, hoe
t elkander ver-

Ja, de legen-
de mensch-god
vergoddelijken
in het vleesch.

a gekozen voor
en keizer boven

s het volk voor
Pilatus voor de
keuze uit ten

is het nu den
er Joden uitleg
aan hoogver-
oden is als een

acht hij langer
terven aan het

e proces. Joh.
fficiel op den
it, die de stad-

aad van Pilatus
zagen immers
e Joden advies

ngs juridischen
ijgen. De Joden
wamen officieel

ring van Pilatus

der Joden be-
gaan zitten op
niswijzen gaan.

ken. Nu neemt
der Joden over
engeraapte be-
hidrukkelijk alle

p het aankomt.
en, dat hij de
gegeven heeft.

Ik hoop mijn inzicht zoo uiteen te kunnen zet-
ten, dat het duidelijk wordt, dat hier van ver-
warring geen sprake is, zoodat het blijken zal, dat
hier van een raadsel niet behoeft te worden ge-
sproken.

Natuurlijk begrijpen wij wel, wat men bedoelt
als men zegt: „daar is verschil tusschen de ze-
kerheid door het geloof en de zeker-
heid omtrent zijn geloof.”

Natuurlijk begrijpen wij wel, wat men bedoelt,
als men zegt: „wij willen de kenmerken niet ma-
ken tot den grond, waarop wij ons heil laten
rusten; wij willen daaraan alleen zien of het ge-
loof, waardoor wij rusten op Gods belofte wel
echt is.”

Heusch, die dingen verwarren wij niet.

Wat wij zeggen is dit: Theoretisch kan men
deze twee dingen van elkander onderscheiden,
maar wanneer men met deze dingen komt in de
praktijk van het leven des geloofs, dan blijkt het,
dat men daar niet mee uitkomt en dat men in dien
weg altijd komt, waar men niet heeft willen zijn.

Laten wij nu eerst eens het geval nemen van
een tobber, een bekommerde.

Wat is een mensch, die o zoo graag zou willen
deelhebben aan het heil in Christus; de vergeving
der zonden, het kindschap.

Hij zou er zoo graag in willen rusten.

Maar hij durft niet.

Waarom durft hij niet?

Omdat hij bang is, dat het geloof, waarmee hij
Gods beloften aanvaardt, niet deugt.

Zoo komt hij tot de vraag: „mag ik wel rusten
in Christus?”

Men moet dit niet theoretisch gaan uit elkander
halen.

Ieder, die bezig is in de ambtelijke zorg voor de
zielen, weet, dat de vraag der bekommernis altijd
hierop uitloopt: „mag ik mij het heil wel toe-
eigenen?”

En, ik zeg het nog eens, die vraag mag in de
gemeente van Christus niet gesteld worden.

Wie met zulke tobbers in aanraking komt, kan
en mag tegen hen niets anders zeggen dan dit
éene: „gij wilt het heil zoo graag bezitten? Welnu,
God reikt het u toe; geloof dat en gij zijt er.”

Men mag niet anders, dan hem doen zien, dat
de vraag: „mag ik daar persoonlijk in rusten?”
tekort doet aan de trouw Gods, die tegen hem per-
soonlijk, in den doop gezegd heeft: „daar is het,
ik geef het u.”

Dat en Prof. Ridderbos en Dr Impeta en al die
anderen tot hun foutieve constructie komen, is
enkel te verklaren uit het feit, dat zij zich van
den aard van het geloof als daad, geen voldoende
rekenschap geven.

Laat ik hier dadelijk even opmerken en tegen
Prof. Ridderbos en tegen Ds de Bondt, dat ik er
niet aan denk het onderscheid te verwerpen tus-
schen hebbelijkheid en daad des geloofs. Hoe kan
men zoo iets toch ook maar denken. Prof. Ridder-
bos aarzelt dan ook nog wat. Ds de Bondt zegt
nota bene zoo maar zonder meer: „Ds van Dijk
verwerpt het onderscheid tusschen de „hebbelijk-
heid” en de „daad” des geloofs.”

Maar zij riepen: „Neem weg; neem weg; kruis
Hem”. Daarmee zeggen allen, dat Pilatus het goed
begrepen heeft waarom het gaat. En daarvoor
moet Hij aan het kruis.

Pilatus zegt tot hen: „Zal ik uw messias-koning
kruisigen?” „Het is dus beslist uw eisch, dat
ik uw Messias-koning aan het rebellenkruis sla?”

En toen hebben de overpriesters en niet het volk
geantwoord: „Wij hebben geen messias-koning dan
den keizer”. M.a.w. als Messias-koning erkennen
wij slechts den keizer. En zoo heeft Pilatus het
gehoord uit hun eigen mond: „Gij hebt onze aan-
klacht goed begrepen. Want deze Nazarener kan
onze Messias-koning niet zijn. Hij moet daarom
aan het kruis, omdat Hij ons belemmert om den
keizer als onzen messias-koning te aanvaarden.

Zoo valt dus de stadhouder het vonnis. Luc.
23:24. „En Pilatus oordeelde (sprak als vonnis
uit) dat hun eisch geschieden zou”.

VII. Bevel om het vonnis te voltrek-
ken. Joh. 19:16. Daarna vindt de officiële over-
levering van den veroordeelde aan het executie-
peleton plaats. Pilatus zegt: „Ik geef Hem over”;
en de hoofdman over honderd, belast met de exe-
cutie, zegt: „Ik neem Hem over”. Vanaf dat oogen-
blik ligt de volle verantwoordelijkheid van wat
den veroordeelde overkomt bij dezen hoofdman,
die dan ook rapport heeft uit te brengen.

VIII. Het vonnis voltrokken. Joh. 19:18.
De evangelisten beschrijven dan uitvoerig het gaan
naar de plaats van de executie, en het verloop
hiervan.

Het spreekt vanzelf, dat de leiding hiervan niet
berustte bij de Sanhedristen, maar bij den stad-
houder. Dat blijkt o.a. uit de woordkeuze van
Matth. ter gelegenheid van het Barabbas-intermezzo
(27:26): „Toen liet hij (Pilatus namelijk) hun (dat
zijn dan de Joden) Barabbas los; maar Jezus ge-
geeseld hebbende, gaf hij Hem over om gekruisigd
te hebben.” Dat kan verder duidelijk zijn uit de
opmerking van Matth. 27:36: „En zij, nederzit-
tende, bewaarden (bewaakten) Hem aldaar”. Geen

Laat men toch zulke dingen niet zeggen.

Als dat waar was, dan zou ik immers moeten
loochenen heel de waarheid der wedergeboorte,
waardoor de doode zondaar tot gelooven in staat
wordt gesteld.

Natuurlijk erken ik de hebbelijkheid des ge-
loofs. Maar dit is het wat ik altijd gezegd heb:
„Als het gaat over de zekerheid des geloofs”, dan
gaat het niet over de hebbelijkheid, maar
over de daad.

Een bekommerde is bang, dat de daad des ge-
loofs, waarmee hij Christus aangrijpt, niet echt
is. En nu wil men de echtheid van die daad be-
wijzen, door uit allerlei andere levensverschijnse-
len te besluiten tot de aanwezigheid van het
nieuwe leven en dus ook tot de aanwezigheid van
de hebbelijkheid des geloofs en daardoor tot de
echtheid van de geloofsdaad.

Maar dat kan immers nooit.

Gelooven is: „zeker weten, vast vertrou-
wen”.

Nu één van tweeën.

Iemand weet iets zeker.

Maar dan behoeft hij hem niet te bewijzen, dat
hij het zeker weet; die zekerheid ligt in dat zeker
weten toch vanzelf opgesloten.

Of: iemand weet iets niet zeker.

Zoo b.v. een bekommerde, die zegt: „Ik weet
niet zeker of ik wel deel aan Christus heb”.

Maar hoe kan men iemand, die iets niet zeker
weet, niet vast vertrouwt, bewijzen, dat hij het wel
zeker weet, wel vast vertrouwt?

Bekommerd zijn beteekent juist, dat hij het niet
zeker weet, dat hij niet vast vertrouwt. Kort ge-
zegd: een bekommerde geloof niet; maar dan
kunt ge hem ook nooit bewijzen, dat hij het doet.

Neen, zegt ge, maar dat is ook mijn bedoeling niet.

Ik wil hem niet bewijzen, dat hij geloof, maar
alleen, dat hij de hebbelijkheid des geloofs heeft
om hem er daardoor toe te brengen, dat hij wel
werkelijk gelooft.

Maar waarop komt dat neer?

Hierop, dat hij, die tevoren niet durfde zeker
zijn, het nu wel zou durven omdat men hem heeft
laten zien, dat hij de hebbelijkheid des geloofs
heeft.

Laat men toch zulke dingen niet zeggen.

Als dat waar was, dan zou ik immers moeten
loochenen heel de waarheid der wedergeboorte,
waardoor de doode zondaar tot gelooven in staat
wordt gesteld.

Natuurlijk erken ik de hebbelijkheid des ge-
loofs. Maar dit is het wat ik altijd gezegd heb:
„Als het gaat over de zekerheid des geloofs”, dan
gaat het niet over de hebbelijkheid, maar
over de daad.

Een bekommerde is bang, dat de daad des ge-
loofs, waarmee hij Christus aangrijpt, niet echt
is. En nu wil men de echtheid van die daad be-
wijzen, door uit allerlei andere levensverschijnse-
len te besluiten tot de aanwezigheid van het
nieuwe leven en dus ook tot de aanwezigheid van
de hebbelijkheid des geloofs en daardoor tot de
echtheid van de geloofsdaad.

Maar dat kan immers nooit.

Gelooven is: „zeker weten, vast vertrou-
wen”.

Nu één van tweeën.

Iemand weet iets zeker.

Maar dan behoeft hij hem niet te bewijzen, dat
hij het zeker weet; die zekerheid ligt in dat zeker
weten toch vanzelf opgesloten.

Of: iemand weet iets niet zeker.

Zoo b.v. een bekommerde, die zegt: „Ik weet
niet zeker of ik wel deel aan Christus heb”.

Maar hoe kan men iemand, die iets niet zeker
weet, niet vast vertrouwt, bewijzen, dat hij het wel
zeker weet, wel vast vertrouwt?

Bekommerd zijn beteekent juist, dat hij het niet
zeker weet, dat hij niet vast vertrouwt. Kort ge-
zegd: een bekommerde geloof niet; maar dan
kunt ge hem ook nooit bewijzen, dat hij het doet.

Neen, zegt ge, maar dat is ook mijn bedoeling niet.

Ik wil hem niet bewijzen, dat hij geloof, maar
alleen, dat hij de hebbelijkheid des geloofs heeft
om hem er daardoor toe te brengen, dat hij wel
werkelijk gelooft.

Maar waarop komt dat neer?

Hierop, dat hij, die tevoren niet durfde zeker
zijn, het nu wel zou durven omdat men hem heeft
laten zien, dat hij de hebbelijkheid des geloofs
heeft.

M.a.w.: Tevoren durfde hij niet gelooven, omdat
hij bang was, dat hij het niet mocht doen; nu
durft hij wel, omdat hij nu weet, dat hij het mag
doen.

Maar zoo komt men toch weer waar men niet
wilde wezen, n.l. hier, dat men de vrijmoedigheid
tot het vaste vertrouwen ontleent aan iets, dat
men bij zichzelf gevonden heeft, in stee van on-
middellijk aan de belofte Gods.

De principiële fout, die men bij al zijn rede-
neeringen maakt is deze, ik herhaal het, dat men
niet voldoende in het oog vat, den eigen aard des
geloofs als zeker weten en vast vertrou-
wen. In zeker weten en vast vertrouwen ligt
vanzelf opgesloten, dat men het weet, dat men
weet: in vast vertrouwen ligt opgesloten, dat
men het weet, dat men vertrouwt.

Wie niet weet, dat hij iets weet, weet dat in
elk geval niet zeker.

wonder, want zij waren verantwoordelijk ervoor,
dat de kruisiging niet zou worden geroofd en be-
vrijd door zijn aanhangers, of ook Mt. 27:54.
(Merkwaardig is, dat niet alleen de hoofdman,
maar ook de andere soldaten den Heiland als
„Zoon Gods” hebben erkend en bewonderd!).

IX. De voltrekking van het vonnis ge-
constateerd. Mc. 15:44, 45. Het is ook duide-
lijk, dat de centurio rapport van alles heeft uit-
gebracht aan zijn superieuren. In de officiële
bescheiden van Pilatus heeft een schriftelijk rap-
port gelegen aangaande den dood van Jezus van
Nazareth. En de stadhouder kan dan ook niet eer-
der het lijk van den gekruiste vrijgeven, alvorens
hij den centurio persoonlijk verslag heeft doen
uithangen. Het lichaam van Jezus was dus nog
onder berusting van de officiële autoriteiten; het
is niet van het kruis afgenomen door de vrouwen
en discipelen, gelijk vaak gedacht wordt en voor-
gesteld is op schilderijen. Dat hebben de soldaten
gedaan. Maar op verzoek van Jozef laat Pilatus
het lichaam vrij. (cf voor deze quaestie o.a. Born-
häuser, „Neue Kirchl. Zeitschrift” XIII Jahrg. 3
Heft S. 138—145.)

Hiermee zijn wij aan het einde van het proces
van Jezus van Nazareth. We hebben den Man van
Smarten gevolgd vanaf het oogenblik, dat Hij ge-
bonden werd en in de handen van de gerechtelijke
instanties overgeleverd werd. En wij hebben Hem
gevolgd tot aan de laatste justitieele handeling,
toen Hij als lijk vrijgegeven werd en officieel werd
overgeleverd aan Jozef van Arimathea. Vrijwillig
heeft Jezus zich gegeven in Gethsemané. Zijn dis-
cipelen hebben Hem levend overgelaten aan en
ontvangen Hem dood terug van de autoriteiten.
Het „recht” heeft zijn loop gehad. Ja, het recht
Gods heeft ook zijn loop gehad. De Heiland is
den dood ingegaan, veroordeeld van godslastering.
Hij heeft dan toch de groote belijdenis met zijn
bloed bezegeld. Hij heeft de belijdenis aanvaard
te zijn de Zoon van den levenden God, van den
Verbondsgod zelf. En Hij heeft het proces in al

En omdat nu het weten des geloofs zeker
weten is, daarom kan van iemand, die niet weet
of hij gelooft, nooit gezegd worden: „ja, maar gij
geloof toch wel”.

Dat is niet waar.

Hij kan wel een wedergeboren mensch wezen;
maar dat weet ik niet en dat kan hijzelf niet
weten, tenzij hij eerst gelooft.

Prof. Ridderbos vergist zich daarom als hij zegt:
„Want wel is het geloof een weten of kennen;
maar reeds in het natuurlijke leven zijn er men-
schen, die iets wel weten, maar niet weten of zij
het weten; en iets dergelijks bestaat ook ten op-
zichte van het weten des geloofs”.

Neen, Prof. Ridderbos.

In de eerste plaats: ook in het natuurlijke leven
gaat het feitelijk niet op, dat ik iets kan weten,
zonder dat ik weet, dat ik het weet. In elk geval
weet ik het dan op dat oogenblik niet; tenzij men
aan weten een anderen zin geeft, dan men in den
regel doet.

Maar van het geloofsweten gaat dit zeker niet
op, omdat het daar gaat om „zeker weten”.

Wat toch een geredeneer.

Gelooven; het is het onmiddellijk rusten in Gods
belofte en daardoor vast en zeker weten, dat men
kind Gods is.

Waarom dan iets anders doen bij den bekom-
merde, dan hem die belofte voorhouden, hem
zeggen, dat hij die mag aannemen en hem in
’s Heeren Naam zeggen, dat hij dat doen mag en
doen moet!

D. v. D.

HET BOEK VAN DE WEEK

Eisch van Gods Woord? Opmerkingen naar aanlei-
ding van Prof. Dr A. M. Brouwer, De Kerkorganisatie
der eerste eeuw en wij. (L)

Onlangs is van de hand van den Utrechtschen hoog-
leeraar Dr A. M. Brouwer een boekje verschenen, dat
bij het reorganisatie-debat en -werk in de Neder-
landsch Hervormde Kerk wel eens van grooten invloed
kon worden; dat ook deze beïnvloeding allicht beoogt;
en dat alleen al daarom ook belang inboezemt aan hen,
die als „buitenstaanders” de reorganisatiestrijdingen
in de Nederlandsch Hervormde Kerk volgen met hun
aandacht en met nog meer, o.a. hun voorbede.

Het draagt tot titel: „De Kerkorganisatie der eerste
eeuw en wij”, en werd in de bekende Libellenserie uit-
gegeven door Bosch & Keuning te Baarn.

Het is daarom van zooveel betekenis, omdat het een
indrukwekkende poging doet, met een krachtig „neen”
te beantwoorden de vraag, of de kerkrechtelijke begin-
selen, die aan de Dordtsche Kerkenorde ten grondslag
liggen, en die men gewoonlijk die van de presbyteriaal-
synodale kerkregering noemt, ook volgens den Schrift-
uurlijken grondslag der Kerkorganisatie zijn. Om te
komen tot het drietal der ambten, die in de „gerefor-

zijn deelen zoo geleid, dat Hij Zijn leven geven
kon en mocht om deze aanspraak te bevestigen.
Noch Kajafas, noch Herodes, noch Pilatus hebben
den Heere der heerlijkheid door geloof erkend en
aangenomen; anders zouden zij Hem niet gekruis-
igd hebben. Hun verantwoordelijkheid blijft voor
Christus' dood op hen rusten.

Maar de Schriften moesten vervuld worden.

Maar de raad Gods moest gediend worden.

Jezus Christus heeft de Schriften vervuld. Nie-
mand anders.

Jezus Christus heeft den raad Gods gediend.
Anders geen.

Want Hij wilde dat doen om Zijn volk te ver-
lossen, om de eer des Vaders te wreken, om aan
den eisch der Wet te voldoen, om Zichzelf te be-
wijzen met kracht, dat Hij de Zoon van den leven-
den God is.

We grijpen terug naar Christus' woorden tot
Petrus: „Zalig zijt gij Simon bar Jona, want
vleesch en bloed heeft u dat niet geopenbaard, maar
Mijn Vader, Die in de hemelen is.” (Matth. 16:17).

Zalig dan ook de mensch, die in den Man van
Smarten door geloof herkend heeft den Zoon van
den levenden God.

Want nu straalt van Hem Middelaarsglorie uit
en wij aanbidden Hem:

O Man van Smart, dat ieder voor U kniel!
Gij droegt aldus de krankheid onzer ziel;
’t Was onze smart, die U ten deele viel,
Ons overtreden

Heeft U verwond. Om d'ongerechtigheden
door ons begaan,
Zijt Ge in dit leed gekomen;
De straf, die ons den vrede toe doet stroomen,
Die naamt Gij aan!

B.

D. K. W.